

Namık Kemal Üniversitesi
Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi
Journal of Tekirdag Agricultural Faculty

An International Journal of all Subjects of Agriculture

Sahibi / Owner

Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Adına
On Behalf of Namık Kemal University Agricultural Faculty

Prof.Dr. Ahmet İSTANBULLUOĞLU
Dekan / Dean

Editörler Kurulu / Editorial Board

Başkan / Editor in Chief

Prof.Dr. Türkan AKTAŞ
Ziraat Fakültesi Biyosistem Mühendisliği Bölümü
Department Biosystem Engineering, Agricultural Faculty
taktas@nku.edu.tr

Üyeler / Members

Prof.Dr. M. İhsan SOYSAL	Zootekni / Animal Science
Prof.Dr. Servet VARIŞ	Bahçe Bitkileri / Horticulture
Prof.Dr. Temel GENÇTAN	Tarla Bitkileri / Field Crops
Prof.Dr. Sezen ARAT	Tarımsal Biyoteknoloji / Agricultural Biotechnology
Prof.Dr. Aydın ADILOĞLU	Toprak Bilimi ve Bitki Besleme / Soil Science and Plant Nutrition
Prof.Dr. Fatih KONUKCU	Biyosistem Mühendisliği / Biosystem Engineering
Doç.Dr. İlker H. ÇELEN	Biyosistem Mühendisliği / Biosystem Engineering
Doç.Dr. Ömer AZABAĞAOĞLU	Tarım Ekonomisi / Agricultural Economics
Doç.Dr. Mustafa MİRİK	Bitki Koruma / Plant Protection
Doç.Dr. Ümit GEÇGEL	Gıda Mühendisliği / Food Engineering
Yrd.Doç.Dr. Harun HURMA	Tarım Ekonomisi / Agricultural Economics
Araş.Gör. Eray ÖNLER	Biyosistem Mühendisliği / Biosystem Engineering

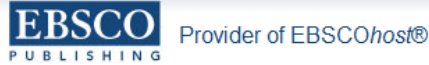
İndeksler / Indexing and abstracting

CABI tarafından full-text olarak indekslenmektedir / Included in CABI

DOAJ tarafından full-text olarak indekslenmektedir / Included in DOAJ

EBSCO tarafından full-text olarak indekslenmektedir / Included in EBSCO

FAO AGRIS Veri Tabanında İndekslenmektedir / Indexed by FAO AGRIS Database

INDEX COPERNICUS tarafından full-text olarak indekslenmektedir / Included in INDEX COPERNICUS

TUBİTAK-ULAKBİM Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı (TVBBVT) Tarafından taranmaktadır / Indexed by TUBİTAK-ULAKBİM Agriculture, Veterinary and Biological Sciences Database

Yazışma Adresi / Corresponding Address

Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi NKÜ Ziraat Fakültesi 59030 TEKİRDAĞ

E-mail: ziraatdergi@nku.edu.tr
Web adresi: http://jotaf.nku.edu.tr
Tel: +90 282 250 20 00

ISSN: 1302-7050

Danışmanlar Kurulu / Advisory Board

Bahçe Bitkileri / Horticulture

- Prof. Dr. Ayşe GÜL** Ege Üniv., Ziraat Fak., İzmir
Prof. Dr. İsmail GÜVENÇ Kilis 7 Aralık Üniv., Ziraat Fak., Kilis
Prof. Dr. Zeki KARA Selçuk Üniv., Ziraat Fak., Konya
Prof. Dr. Jim HANCOCK Michigan State University, USA

Bitki Koruma / Plant Protection

- Prof. Dr. Cem ÖZKAN** Ankara Üniv., Ziraat Fak., Ankara
Prof. Dr. Yeşim AYSAN Çukurova Üniv., Ziraat Fak., Adana
Prof. Dr. Ivanka LECHAVA Agricultural University, Plovdiv-Bulgaria
Dr. Emil POCSAI Plant Protection Soil Conser. Service, Velence-Hungary

Biyosistem Mühendisliği / Biosystem Engineering

- Prof. Bryan M. JENKINS** U.C. Davis, USA
Prof. Hristo I. BELOEV University of Ruse, Bulgaria
Prof. Dr. Simon BLACKMORE The Royal Vet.&Agr. Univ. Denmark
Prof. Dr. Hamdi BİLGİN Ege Üniv. Ziraat Fak. İzmir
Prof. Dr. Ali İhsan ACAR Ankara Üniv. Ziraat Fak. Ankara
Prof. Dr. Ömer ANAPALI Atatürk Üniv., Ziraat Fak. Erzurum
Prof. Dr. Christos BABAJIMOPOULOS Aristotle Univ. Greece
Dr. Arie NADLER Ministry Agr. ARO, Israel

Gıda Mühendisliği / Food Engineering

- Prof. Dr. Evgenia BEZIRTOGLOU** Democritus University of Thrace/Greece
Assoc. Prof. Dr. Nermina SPAHO University of Sarajevo/Bosnia and Herzegovina
Prof. Dr. Kadir HALKMAN Ankara Üniv., Mühendislik Fak., Ankara
Prof. Dr. Atilla YETİŞEMİYEN Ankara Üniv., Ziraat Fak., Ankara

Tarımsal Biyoteknoloji / Agricultural Biotechnology

- Prof. Dr. İskender TIRYAKI** Çanakkale Üniv., Ziraat Fak., Çanakkale
Prof. Dr. Khalid Mahmood KHAWAR Ankara Üniv., Ziraat Fak., Ankara
Prof. Dr. Mehmet KURAN Ondokuz Mayıs Üniv., Ziraat Fak., Samsun
Doç. Dr. Tuğrul GİRAY University of Puerto Rico, USA
Doç. Dr. Kemal KARABAĞ Akdeniz Üniv., Ziraat Fak., Antalya
Doç. Dr. İsmail AKYOL Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniv., Ziraat Fak., Kahramanmaraş

Tarla Bitkileri / Field Crops

- Prof. Dr. Esvet AÇIKGÖZ** Uludağ Üniv., Ziraat Fak., Bursa
Prof. Dr. Özer KOLSARICI Ankara Üniv., Ziraat Fak., Adana
Dr. Nurettin TAHSİN Agriculture University, Plovdiv-Bulgaria
Prof. Dr. Murat ÖZGEN Ankara Üniv., Ziraat Fak., Ankara
Doç. Dr. Christina YANCHEVA Agriculture University, Plovdiv-Bulgaria

Tarım Ekonomisi / Agricultural Economics

- Prof. Dr. Faruk EMEKSİZ** Çukurova Üniv., Ziraat Fak., Adana
Prof. Dr. Hasan VURAL Uludağ Üniv., Ziraat Fak., Bursa
Prof. Dr. Gamze SANER Ege Üniv., Ziraat Fak., İzmir
Prof. Dr. Alberto POMPO El Colegio de la Frontera Norte, Meksika
Prof. Dr. Şule İŞİN Ege Üniv., Ziraat Fak., İzmir

Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Bölümü / Soil Sciences And Plant Nutrition

- Prof. Dr. M. Rüştü KARAMAN** Yüksek İhtisas Üniv., Ankara
Prof. Dr. Metin TURAN Yeditepe Üniv., Müh. ve Mimarlık Fak. İstanbul
Prof. Dr. Aydın GÜNEŞ Ankara Üniv., Ziraat Fak., Ankara
Prof. Dr. Hayriye İBRİKÇİ Çukurova Üniv., Ziraat Fak., Adana
Doç. Dr. Josef GORRES The University of Vermont, USA
Doç. Dr. Pasquale STEDUTO FAO Water Division Italy

Zootekni / Animal Science

- Prof. Dr. Andreas GEORGOIDUS** Aristotle Univ., Greece
Prof. Dr. Ignacy MISZTAL Breeding and Genetics University of Georgia, USA
Prof. Dr. Kristaq KUME Center for Agricultural Technology Transfer, Albania
Dr. Brian KINGHORN The Ins. of Genetics and Bioinf. Univ. of New England, Australia
Prof. Dr. Ivan STANKOV Trakia University, Depart. of Animal Science, Bulgaria
Prof. Dr. Muhlis KOCA Atatürk Üniv., Ziraat Fak., Erzurum
Prof. Dr. Gürsel DELLAL Ankara Üniv., Ziraat Fak., Ankara
Prof. Dr. Naci TÜZEMEN Kastamonu Üniv., Mühendislik Mimarlık Fak., Kastamonu
Prof. Dr. Zlatko JANJEČIĆ University of Zagreb, Agriculture Faculty, Hırvatistan
Prof. Dr. Horia GROSU Univ. of Agricultural Sciences and Vet. Medicine Bucharest, Romanya

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

H. Arda, İ. Atılğan Helvacıoğlu, Ç. Meriç, C. Tokatlı İpsala İlçesi Sulama Sularında Bazı Ağır Metal İçeriklerinin Araştırılması Investigation on the Heavy Metal Contents in Irrigation Water of İpsala District	1-7
A. Semerci, O. Parlakay, A. Duran Çelik Süt Sığırcılığı Yapan İşletmelerin Ekonomik Analizi: Hatay İli Örneği Economic Analysis of Dairy Farms: The Case of Hatay Province	8-17
T. Gümüş, İ. Alper Bursa Eritme Peynirinde Bazı Patojen Bakteriler Üzerine Farklı Baharatların İnhibisyon Etkisi The inhibition effect of different spices on some pathogen bacteria in processed cheese	18-26
R. Olgun, T. Yılmaz Kentsel Yeşil Alanlarda Vandalizm ve Olası Tasarım Çözümleri: Antalya Kenti Örneği Vandalism and Possible Design Solutions in Urban Green Areas: The Case of Antalya	27-39
G. Ertemli, N. Demirbaş Competitiveness of The Turkish Dried Fruit Sector Türk Kurutulmuş Meyve Sektörünün Rekabetçiliği	40-46
Ş. Çelik, H. İnci, T. Şengül, B. Söğüt Diskriminant Analizi ile Bildircin Yumurtalarında Bazı Kalite Özellikleri ile Tüy Rengi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Investigation by Discriminant Analysis of the Relationship Between Plumage Color in Some Quality Characteristics and Quail Eggs	47-56
M.İ. Soysal, E.K. Gürcan, S. Genç, M. Aksel The Comparison of Growth Curve with Different Models in Anatolian Buffalo Mandalarda Büyüme Eğrisinin Farklı Büyüme Modelleri ile Karşılaştırılması.....	57-61
N. Büyüktosun, F. Tan Farklı Özelliklerdeki Polietilen Malzemelerin Paket Silajlarda Kullanımı ve Yem Kalitesi Üzerine Etkileri Effects on Forage Quality and Use in Vaccumed Silage Bags of Different Polyethylene Materials	62-67
D. Demiroğlu, Y. Memlük Sivas Kentsel Gelişim Alanının Kentin Peyzaj Özelliklerine Göre Değerlendirilmesi Evaluation of Sivas Urban Development Space by The City's Landscape Features	68-81
N. Öner, H.H. Tok, M.T. Sağlam Merlot Üzüm Çeşidinde Yaprak Gübresi Uygulamasının Verim ve Şıra Kalitesi Üzerine Etkisi Effects on The Yield and Quality of Grape Juice in Merlot Grape Varieties Foliar Fertilizer Application	82-99
B. Karakaya Aytin, A. B. Korkut Edirne Merkez İlçe Kentsel Sit Alanı Sınırları İçerisindeki Açık ve Yeşil Alan Varlığının İrdelenmesi Investigation Open and Green Areas Existence in The Boundaries of Protected Area of Edirne City	100-108
A. Aybek, S. Üçok, M. Ali İspir, M. Emin Bilgili Türkiye'de Kullanılabilir Hayvansal Gübre ve Tahıl Sap Atıklarının Biyogaz ve Enerji Potansiyelinin Belirlenerek Sayısal Haritalarının Oluşturulması Digital Mapping and Determination of Biogas Energy Potential of Usable Animal Manure and Cereal Straw Wastes in Turkey	109-120

Edirne Merkez İlçe Kentsel Sit Alanı Sınırları İçerisindeki Açık ve Yeşil Alan Varlığının İrdelenmesi

B. Karakaya Aytin^{1,*}

A. B. Korkut²

¹Trakya Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Edirne, Türkiye

²Namık Kemal Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Tekirdağ, Türkiye

Kentleşme sürecinde, hızlı nüfus artışı konut ihtiyacını da artırmakta, kentler buna bağlı olarak plansız şekilde gelişmektedir. Bu plansız gelişim, kentlerin en önemli alan kullanımlarından olan açık ve yeşil alanların giderek azalmasına yol açmaktadır. Açık ve yeşil alanlar; yaşanabilir çevreler oluşturmak, ekolojik dengeyi sağlamak, kentlinin rekreatif ihtiyaçlarını karşılamak gibi birçok işlevlerinden dolayı kentler için çok önemlidir. Bu bağlamda kentliyi doğa ile buluşturan bu alanların yeterliliklerinin, dağılımlarının ve niteliklerinin bilinmesi gerekmektedir. Çalışma alanı olarak seçilen Edirne kenti çok eski bir yerleşim olup, köklü bir tarihi geçmişe sahiptir. Kent dokusu öncelikle izgara plan olarak gelişmiş, 14. yüzyıldan itibaren organik kent dokusuna dönüşerek şekillenmiş ve tarihi kent merkezi oluşmuştur. Günümüzde ise, özellikle 20. yüzyıldan itibaren kentin fiziksel sınırları aşarak farklı dokulara sahip yeni yerleşim bölgeleri oluşmuştur. Araştırmanın amacı; tarihi kent merkezinde bulunan; kentsel sit alanı içerisinde kalan ve kentsel sit alanı sınırlarında bulunan 40 bine yakın nüfusa sahip 10 mahallenin açık ve yeşil alan varlığının saptanarak imar planı ve İmar Yasası'nda belirtilen standartlar ile karşılaştırılmasıdır. Araştırmada; arazi çalışmaları, analiz ve değerlendirme yöntemi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, incelenen mahallelerde kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarının standartlara uymadığı belirlenmiştir. Diğer taraftan, bazı mahallelerde, uygulama imar planında öngörülen açık ve yeşil alanlar ile mevcut durumun birbiriyle örtüşmediği ya da farklı amaçlarla kullanıldığı ortaya konulmuş ve bu konuya yönelik öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Edirne, açık ve yeşil alan, tarihi kent merkezi

Investigation Open and Green Areas Existence in The Boundaries of Protected Area of Edirne City

The need of housing has raised within the increase of population and cities have development in unplanned way during the urbanization process. Being one of significant requirement of people, the importance of open and green spaces have increased during this process. The most important aim of townscape's plan is to create open area and green fields system in cities. The existence of open and green areas important in order to establish livable environment, to provide the ecological balance and to fulfill requirements of people about recreational activities. So, it becomes important and necessary to analyze the qualification, competence and distribution of these open and green areas in order to bring together citizens and nature in this context. Edirne, which is one of old settlement and has an established history has been chosen as a field study. Urban pattern has been developed as grid plan firstly and then it has transformed into organic urban fabric to constitute historical city center since 14th century. It is observed that new settlements occur having different pattern exceeding physical boundary of city today especially since 20th century. The aim of this study is to determine and to compare with zoning laws and development plans open and green areas of 10 districts with a population of nearly 40 thousand that have been in the boundaries of protected area of the city and also in historical city center. In the study, field survey, method of analysis and evaluation were applied. As a result of researches in the study field, quantity of open and green areas in examined 10 districts was determined not to be compliance with standards. On the other hand, open and green areas of some districts that have been predicted in elementary development plan have been revealed not to be jibe with existing situations of these districts or be at cross-purposes and brought forward a proposal for these areas.

Key Words: Edirne, open and green areas, historical city center

Giriş

Kentlerin genel karakterini, mimari yapılar, açık-yeşil alanlar ile bunların birbirleriyle olan ilişkileri ve bütünlüğü belirler. Açık-yeşil alanlar, insan ile doğa arasındaki bozulan ilişkinin dengelenmesinde

ve kentsel yaşam koşullarının iyileştirilmesinde önemli bir konuma sahiptir (Gül ve Küçük, 2001). Açık ve yeşil alanlar aynı zamanda, kent içi ve kırsal karakterdeki yerleşmelerde, insanların çeşitli

rekreatif ihtiyaçları için yararlandıkları küçük-büyük yüzeyler ve boşluklardır. Bu tür alanlar kentte yaşayanların fiziksel ve psikolojik gereksinimleri için dinlenme, eğlenme, spor yapma gibi aktivitelerine olanak tanır (Pamay, 1978). Günümüzde endüstrileşme ve hızlı kentleşmenin görüldüğü büyük kentlerin çoğunda, nüfus artışına paralel olarak artan yapı yoğunluğu ve plansız gelişmeler ve yanlış yer seçimleri, kentlerin kırsal alanlarla olan ilişkilerinin kopmasına, kentte yer alan mevcut açık ve yeşil alanların hızla tüketilmesine, kent yaşamının monotonlaşmasına ve kentlerin insan yaşamı için sosyal, kültürel ve biyolojik açıdan yetersiz çevreler haline dönüşmesine neden olmaktadır (Kuter, 2007).

Bu çalışmada amaç, Edirne kentsel sit alanı içerisinde kalan ve kentsel sit alanı sınırlarında bulunan 10 mahallenin mevcut durumunun arazi çalışmaları ile saptanması ve imar planıyla karşılaştırılarak bu alanlara yönelik önerilerin geliştirilmesidir.

Kentsel Açık Ve Yeşil Alanların Sınıflandırılması

Kent içindeki açık-yeşil alanlar, hizmet ettikleri kent birimine bağlı olarak işlev ve etkinliklerine göre konut, komşuluk, mahalle ve kent düzeyinde olmak üzere 4 grup altında sınıflandırmaktadır. Bu gruplar şu şekilde özetlenebilir (Yıldızci, 1987):

***Konut düzeyinde yeşil alanlar:** Yeşil alanların en küçük birimini oluşturur. Tek veya çok katlı konutların bahçeleri, teras ve çatı bahçeleri, balkon düzenlemeleri bu birim içinde değerlendirilir. Bu düzeyde bina ile bahçe

bütünlük arz eder. Genellikle ön, yan ve arka bahçe olarak tanımlanır.

***Komşuluk ünitesi düzeyinde yeşil alanlar:** Yaklaşık olarak 6 ile 400 konutu içeren ve 30 ile 5000 nüfusu barındırabilen kent birimidir. Alan olarak en fazla 15 ha lık bir alanı kaplamaktadır. Bu düzeydeki yeşil alanlar; çocuk bahçeleri, spor ve oyun alanları ve toplu konut bahçelerinden oluşurlar.

***Mahalle düzeyinde yeşil alanlar:** Üç komşuluk ünitesi kapasitesi kadar, nüfusu en az 15.000 olan ve 15 ha'lık alanı kapsamaktadır. Mahalle parkları, spor alanları, çocuk bahçeleri, oyun alanları ve okul bahçelerinden oluşur.

***Kent düzeyinde yeşil alanlar:** Kent düzeyindeki yeşil alanların etki alanı, bütün bir kent halkına hizmet edecek büyüklük ve işleve sahiptirler. Yerleşim yerlerinin, nüfus ve yapı yoğunluğu arttıkça yeşil alan gereksinimi de büyümeye başlar. Bu nedenle mahalle düzeyindeki yeşil alanların en az 3 katı olacak şekilde 45 bin nüfusa, en az 135 ha'lık bir alana ve hektar başına en az 350 kişilik bir kapasiteye sahip olmalıdır. Kent düzeyindeki yeşil alanlar olarak; kent parkları, spor kompleksleri, rekreasyonel alanlar, hayvanat bahçeleri, botanik bahçeleri, fuar ve sergi alanları, kent içi yol-bulvar ve refüjler, yaya yolları, kent ormanları, koruluklar, yeşil kuşak ve mezarlıklar sayılabilir.

Mahalle ölçeğinde bulunması gereken parkların; etkili hizmet alanı, büyüklüğü, kullanıcı grubu ve sayısına ilişkin standartları Çizelge 1' de, konum, tesis ve faaliyetler açısından standartları da Çizelge 2'de verilmiştir (Tümer 1976, Yıldızci 1982, Bakan ve Konuk 1987, Türel 1988).

Çizelge 1. Parkların hizmet alanı, büyüklük ve kullanıcılara ilişkin standartları

Table 1. Standarts of parks in terms of service area, size and users

Parklar Parks	Etkili Hizmet Alanı (Yarıçap) Effective Service Area (Radius)	Kullanıcıların Yaş Grubu (Yaş) Age Groups Of Users (Age)	Kişi Başına Büyüklük (Alan_da/1000 Kişi) Size per person	Hizmet Ettiği Nüfus (Kişi) Service Population (Person)	İdeal Büyüklük (da) Ideal size
Çocuk Bahçeleri (Playgrounds)	200- 600m	0-3, 4-7,8-15	4	Bütün kent	8-16
Spor Alanları (Sports fields)	2 km	7 ve yukarısı	4	Bütün kent	40-60
Mahalle Parkları (District Parks)	500- 1.500 m	Bütün Yaşlar	8-12	3500- 5000	20-40

Çizelge 2. Parkların konum, tesis ve faaliyetler açısından standartları

Table 2. Standards of parks in terms of location, facility and activities

Parklar (Parks)	Konum (Location)	Tesisler ve Faaliyetler (Facility and Activities)
Çocuk Bahçeleri (Playgrounds)	Konut alanları içinde ana ulaşım ağı dışında oto trafiğinin yoğun olmadığı yerlerde konutlardan rahatça izlenebilir olmalıdır.	Çocukların yaşlarına göre rahatça yeteneklerini geliştirebilmesine, aktif oyun faaliyetlerine katılabilmelerine olanak sağlayan, oyun araçları, kum havuzları ve bitki örtüsüyle donatılmış alanlardır. Denge, koordinasyon, organ ve duyu gelişirmeyi amaçlar.
Spor Alanları (Sports Fields)	Kent çevresinde ulaşım ağına yakın düzlük ve temiz hava akımları olan alanlar tercih edilmelidir.	Amatör ve profesyonel spor faaliyetlerinin (futbol, voleybol, hentbol, basketbol, tenis, halter, boks, ok atma, atletizm, kayak ve yelken, binicilik ve yüzme vb.) çalışma ve müsabakalarının yapıldığı kapalı veya açık tesislerdir.
Mahalle Parkları (District Parks)	Doğal özellik gösteren, ulaşım ağına yakın ve konut yoğunluğunu azaltacak bir yerde olmalıdır.	Gezi yerleri, çay bahçesi, bisiklet yolu, küçük çapta piknik alanı ve çocuk bahçesi gibi tesisleri içine alan ve bütün mahalleye hizmet eden parklardır.

Çizelge 1 ve 2 : Tümer 1976, Yıldızcı 1982, Bakan ve Konuk 1987, Türel 1988'den.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın materyalini Edirne tarihi kent merkezinde yer alan kentsel sit alanı ve kentsel sit alanı sınırlarında bulunan 10 mahalle oluşturmaktadır (Şekil 1). Kentsel sit alanı, 27 Ekim 2006 tarih, 26329 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan mevzuata göre şu şekilde tanımlanmaktadır (Anonim, 2015): "Kentsel sitler, mimari, mahalli, tarihsel, estetik ve sanat özelliği bulunan ve bir arada bulunmaları sebebiyle teker teker taşıdıkları kıymetten daha fazla kıymeti olan kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar)

birlikte buldukları alanlardır." İkincil materyaller ise, Edirne Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden elde edilen 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı ve alana ilişkin uydu görüntüleridir. Çalışmada yöntem olarak öncelikle seçilen mahallelerdeki açık ve yeşil alanların 1/1000 Uygulama İmar Planı üzerinden incelemesi yapılmış, daha sonra mahallelerde yerinde gözlemler yapılarak bu alanların mevcut durumları saptanmış ve her iki durum için de kişi başına düşen yeşil alan miktarları hesaplanarak karşılaştırılması yapılmıştır. Elde edilen bilgiler sonucunda kentsel sit alanı ve yakın çevresinde bulunan bu alanlara ilişkin öneriler getirilmiştir.

1. Mithatpaşa Mahallesi
2. Dilaverbey Mahallesi
3. Sabuni Mahallesi
4. Çavuşbey Mahallesi
5. Babademirtaş Mahallesi
6. Umurbey Mahallesi
7. Meydan Mahallesi
8. Sarıcapaşa Mahallesi
9. Medrese Alibey Mahallesi
10. Talatpaşa Mahallesi

— Kentsel sit alanı sınırı

— Kentsel sit alanı sınırlarında bulunan mahalle sınırları (Araştırma alanı sınırı)

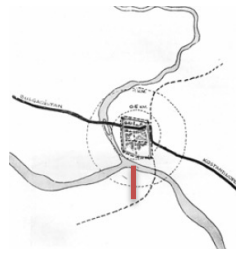
Şekil 1. Araştırma alanı sınırları

Figure 1. Boundaries of study area

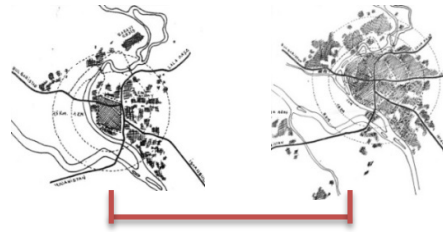
Bulgular ve Tartışma

Türkiye’de 3194 sayılı İmar Yasası uyarınca hazırlanan ve 2 Kasım 1985 tarih, 18916 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik” ile belirlenen standartlara göre Belediye sınırları içinde $10 \text{ m}^2/\text{kişi}$, belediye ve mücavir alan sınırları dışındaki alanlarda $14 \text{ m}^2/\text{kişi}$ aktif yeşil alan ayrılması gerekmektedir (Aksoylu vd., 2005).

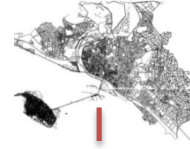
Bu çalışmada yasa kapsamında belirtilen standartlar göz önünde bulundurularak kentlerde kişi başına düşen açık ve yeşil varlığı Edirne kenti kentsel sit alanı sınırları içerisinde kalan 10 mahalle üzerinden incelenmiştir. Çalışma alanı olarak seçilen Edirne zengin tarihi geçmişe sahip bir kenttir. Kent dokusu öncelikle; 2.yy’da (Romalılar Döneminde) ızgara plan şeklinde gelişmiş ve surlar ile çevrelenmiştir. 1365 yılında ise Osmanlı İmparatorluğu’nun başkenti olmuştur.

Şekil 2. Izgara tipi kent dokusu (2.yy)

Şekil 3, 4. Organik kent dokusu (14-15. yy)

Şekil 5. İmar planları ile oluşan kent dokusu (21.yy)

Şekil 2,3,4,5. Edirne kenti gelişim haritaları (Peremeci 1940, Bayık 1973)

Figure 2,3,4,5. Development maps of Edirne city

Bu gelişmeyle birlikte kent, kale dışına doğru büyümeye başlamıştır. Kale içindeki ızgara kent dokusuna karşın kale dışında kent organik olarak gelişme göstermiş ve tarihi kent merkezi oluşmaya başlamıştır.

Günümüzde ise kent daha çok doğu yönünde yapılan yatırımlar nedeniyle doğu ve kuzey-doğu yönünde gelişmeye devam etmektedir (Şekil 2,3,4,5).

Araştırma kapsamında incelenen 10 mahallenin nüfusu, 1/1000 Uygulama İmar Planı’na göre açık ve yeşil alan miktarları ve kişi başına düşen miktarları Çizelge 3’te verilmiştir.

Çizelge 3. 1/1000 Uygulama İmar Planı’na göre açık ve yeşil alan varlığı

Table 3. Open and green areas existence according to 1/1000 Implementary Development Plan

Mahalle adı (District's name)	Toplam açık - yeşil alan (Total open- green area)	Nüfus (Population)	Kişi başına düşen açık-yeşil alan miktarı (Open-green area quantity of capitation)
Mithatpaşa Mahallesi	2690	3787	$0,71 \text{ m}^2$
Dilaverbey Mahallesi	11852	4672	$2,53 \text{ m}^2$
Sabuni Mahallesi	9987	1319	$7,57 \text{ m}^2$
Çavuşbey Mahallesi	7290	5118	$1,42 \text{ m}^2$
Babademirtaş Mahallesi	5404	3423	$1,57 \text{ m}^2$
Umurbey Mahallesi	24900	2551	$9,76 \text{ m}^2$
Meydan Mahallesi	29572	3418	$8,65 \text{ m}^2$
Sarıcapaşa Mahallesi	725	2816	$0,25 \text{ m}^2$
Medrese Ali Bey Mahallesi	3468	5688	$0,60 \text{ m}^2$
Talatpaşa Mahallesi	13755	5829	$2,35 \text{ m}^2$

Çizelge 4. Yerinde yapılan incelemelere göre açık ve yeşil alan varlığı

Table 4. Open and green areas existence according to on the spot check

Mahalle adı (District's name)	Toplam açık-yeşil alan (Total open-green area)	Nüfus (Population)	Kişi başına düşen açık-yeşil alan miktarı (Green area quantity of capitation)
Mithatpaşa Mahallesi	1075	3787	0,41 m ²
Dilaverbey Mahallesi	5485	4672	1,17 m ²
Sabuni Mahallesi	6339	1319	4,80 m ²
Çavuşbey Mahallesi	7290	5118	1,42 m ²
Babademirtaş Mahallesi	5404	3423	1,57 m ²
Umurbey Mahallesi	22395	2551	8,77 m ²
Meydan Mahallesi	27537	3418	8,05 m ²
Sarıcapaşa Mahallesi	-	2816	-
Medrese Ali Bey Mahallesi	-	5688	-
Talatpaşa Mahallesi	8327	5829	1,42 m ²

Araştırma alanı olan 10 mahallede, yerinde yapılan inceleme sonucunda kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarları Çizelge 4'te verilmiştir.

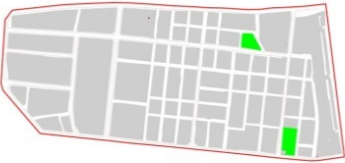
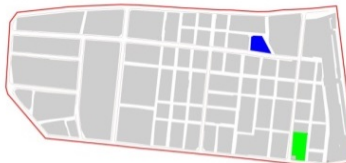
Çizelge 3 ve Çizelge 4, Uygulama İmar Planı'na ve mahallelerde yerinde yapılan araştırmalara göre; mahallelerde kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarlarının hiçbir mahallede İmar Yasası'nda belirtilen standarda (10 m² /kişi) uygun olmadığını göstermektedir. Sadece Umurbey Mahallesi (9,76

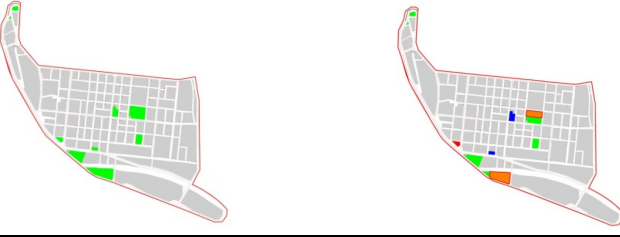

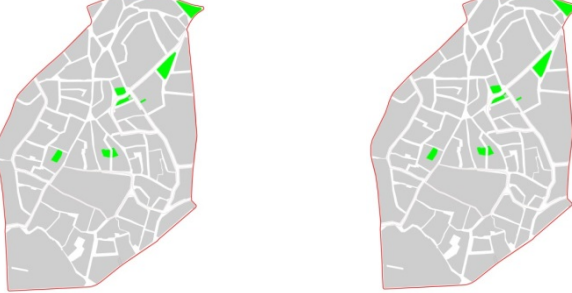
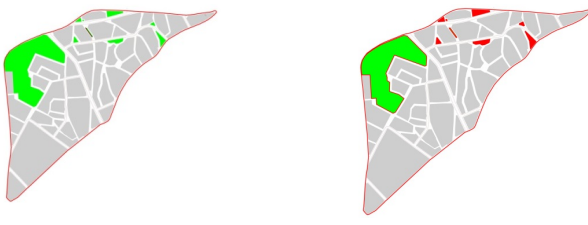
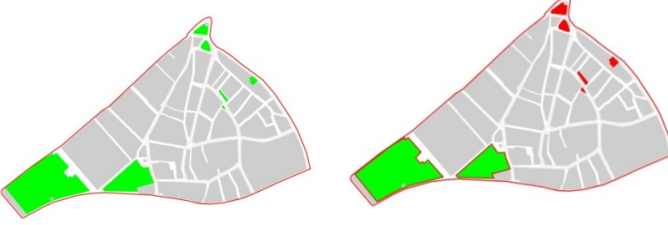
m²) ile Meydan Mahallesi'nde (8,65 m²) Uygulama İmar Planı'nda öngörülen açık ve yeşil alanlar standarta yakın bir değer göstermektedir.

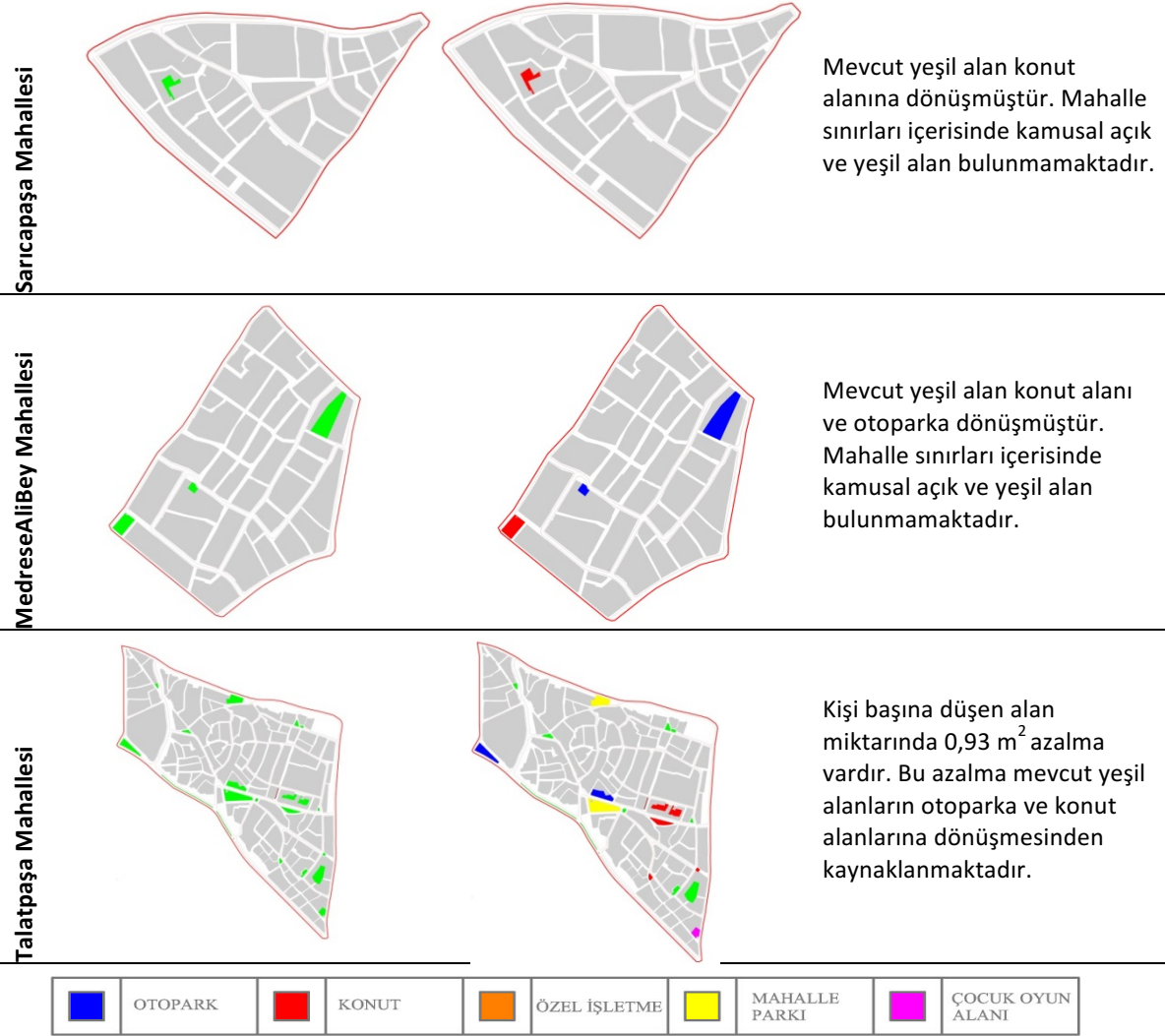
Araştırma kapsamındaki mahallelerin 1/1000 Uygulama İmar Planına göre yeşil alan varlığı ile yerinde yapılan incelemelere göre yeşil alan varlığının karşılaştırılması Çizelge 5'te yer almaktadır.

Çizelge 5. Mahallelerin açık ve yeşil alan varlıklarının İmar Planı ve mevcut durum üzerinden karşılaştırılması

Table 5. Comparison of district of open and green areas existences between Development Plan and current situation

1/1000 Uygulama İmar Planına göre açık ve yeşil alan varlığı (Open and green areas existence according to 1/1000 Implementary Development Plan)	Yerinde yapılan incelemelere göre açık ve yeşil alan varlığı (Open and green areas existence according to on the spot check)	Karşılaştırma (Comparison)
		Kişi başına düşen alan miktarında 0,3 m ² azalma vardır. Bu azalma mevcut yeşil alanın otoparka dönüşmesinden kaynaklanmaktadır.

Dilaverbey Mahallesi		Kişi başına düşen alan miktarında 1,36 m ² azalma vardır. Bu azalma mevcut yeşil alanların özel işletmeye, otoparka ve konut alanlarına dönüşmesinden kaynaklanmaktadır.
Sabuni Mahallesi		Kişi başına düşen alan miktarında 2,77 m ² azalma vardır. Bu azalma mevcut yeşil alanların özel işletmeye dönüşmesinden kaynaklanmaktadır.
Çavuşbey Mahallesi		Kişi başına düşen alan miktarında bir değişim olmamıştır.
Babademirtaş Mahallesi		Kişi başına düşen alan miktarında bir değişim olmamıştır.
Umurbey Mahallesi		Kişi başına düşen alan miktarında 0,99 m ² azalma vardır. Bu azalma mevcut yeşil alanların konut alanlarına dönüşmesinden kaynaklanmaktadır.
Meydan Mahallesi		Kişi başına düşen alan miktarında 0,6 m ² azalma vardır. Bu azalma mevcut yeşil alanların konut alanlarına dönüşmesinden kaynaklanmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Uygulama İmar Planı'nda ve yerinde incelenen 10 mahallenin açık ve yeşil alan varlığına ilişkin analiz ve değerlendirme sonuçları aşağıda verilmiştir:

*İmar planında incelenen 10 mahallede, kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarlarının hiçbir mahallede İmar Yasası'nda belirtilen standarta ($10 \text{ m}^2 / \text{kişi}$) sahip olmadığı belirlenmiştir. Sadece Umurbey ve Meydan mahallelerinde, sırasıyla $9,76 \text{ m}^2$ ve $8,65 \text{ m}^2$ değerleriyle standarta yakın değerler bulunmuştur (Çizelge 3).

*İmar planında, açık ve yeşil alan bakımından standarta yakın değer gösteren iki mahalle olan Umurbey ve Meydan mahallelerinde, yerinde yapılan incelemede bu değerler daha da düşerek, sırasıyla $8,77 \text{ m}^2$ ve $8,05 \text{ m}^2$ olmuştur (Çizelge 4).

*Uygulama İmar Planı'nda öngörülen açık ve yeşil alanlar ile mahallelerdeki mevcut açık ve yeşil alan miktarı birbiriyle örtüşmemektedir. Buna göre, on mahallenin 8'inde kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarının $2,77 \text{ m}^2 - 0,3 \text{ m}^2$ arasında azaldığı belirlenmiştir (Çizelge 5)

*Mahallelerin genelinde kamusal açık ve yeşil alan oldukça az ve niteliksizdir. İki mahallede hiçbir kamusal açık ve yeşil alanın bulunmadığı belirlenmiştir. Ancak mahalleler, eski yerleşim bölgesinde bulunduğu müstakil konut bahçeleri oldukça fazladır.

*İmar planına göre azalma gösteren mevcut yeşil alanların farklı amaçlar için kullanıldığı belirlenmiştir. Buna göre, incelenen on mahallenin 8'inde yeşil alanların konut, otopark, özel işletme gibi farklı amaçlarla kullanıldığı belirlenmiştir. Şekil 6,7,8'de otopark olarak kullanıma terkedilmiş yeşil alanların durumu görülmektedir.

Şekil 6,7,8. Otopark olarak kullanılan yeşil alanlar (Orj., 2014)

Figure 6,7,8. Green areas are used as parking

*İncelenen on mahallenin 9'unda mahalle biriminin en önemli ihtiyaçlarından olan mahalle parkı bulunmamaktadır. Mahalle parkı sadece Talatpaşa Mahallesi'nde bulunmaktadır.

*Mahallelerde az sayıda rastlanan çocuk oyun alanları genellikle özel işletmelere bağlı kafeteryaların yanında bulunmaktadır. Bu alanlar da donatı bakımından bakımsız, yetersiz ve niteliksizdir (Şekil 9,10,11).

Şekil 9,10,11 Mevcut çocuk oyun alanları (Orj., 2014)

Figure 9,10,11. Existing children playgrounds

* Mahalleler içinde dağınık ve küçük parçalar halinde bulunan açık ve yeşil alanlar mahallelinin ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte değildir.

*Mahallelerin açık ve yeşil alanları içerisinde spor alanı bulunmamaktadır.

*Mahallelerdeki yeşil alanlarda yapısal donatılar bulunmakla birlikte, bu donatılar bakımsız ve yetersizdir.

*Mahallelerin tümünde, açık ve yeşil alanlardaki bitkisel düzenlemeler oldukça yetersiz ve niteliksizdir.

Öneriler

İncelenen mahallelerde, kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarı olarak; gerek 1/1000 Uygulama İmar Planında, gerekse mevcut durumda standartlara uygunluk bulunmamakla birlikte, mevcut bu alanlar özenle korunmalı ve başka amaçlar için kullanılmamalıdır. Yerel yönetimler tarafından, bu alanların kente işlevsel ve estetik

değer katacak nitelikli alanlar olarak düzenlenmesine yönelik önlemler alınmalıdır.

Kentsel sit alanı içerisinde ve etki alanında kalan bu mahallelerde mevzuat dolayısıyla yapılabilecek iyileştirmeler sınırlıdır. Ancak bu alanlarda yer alan tescilli olmayan binaların cephe ve çatılarında uygun bitkilendirme yapılabilir. Düşey bahçe ve çatı bahçesi uygulamaları bu alanlardaki açık ve yeşil alan miktarını arttırmada etkili bir çözüm olabilir. Ayrıca mevcut yeşil alanlarda mahalle halkının değişik yaş gruplarına hitap edebilecek fonksiyonları içeren mahalle parkları düzenlenmelidir. Yine bu alanlarda spor alanlarına ve çocuk oyun alanlarına da yer verilmelidir. Düzenlenecek bu alanların bitkilendirilmesinde de tarihi kent merkezinin kimliğini kuvvetlendiren, bu alanları tanımlayan ve yöreye özgü bitki türlerinin seçilmesine özen gösterilmelidir.

Kaynaklar

- Anonim, 2015. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun Kentsel Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları İle İlgili İlke Kararı. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061027-5.htm> Aksoylu, S., Çabuk, A. ve Uz, Ö., 2005. Coğrafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılama yardımıyla yeşil alanların yeterliliğinin saptanması üzerine bir araştırma: Eskişehir örneği. TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, 10. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı. 28 Mart-1 Nisan 2005. 3 s.,Ankara.
- Bakan, K. ve Konuk, G. 1987. Türkiye’de kentsel dış mekanların düzenlenmesi. TÜBİTAK, Yapı Araştırma Enstitüsü, Rapor no: 493, Ankara.
- Bayık, A., 1973, “Edirne”, İstanbul, s: 18.
- Gül, A., Küçük, V., 2001. Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri: A, Sayı:2, ISSN:1302-7085, Sayfa: 27-48, Isparta.
- Kuter, N., 2007. Çankırı Kenti Açık ve Yeşil Alan Varlığı İçinde Tarihi Kent Merkezinin Kentsel Peyzaj Tasarımı Açısından Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- Pamay, B., 1978. Kentsel Peyzaj Planlaması, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İ.Ü. Yayın No: 2487, O.F. Yayın No: 265, Çağlayan Basımevi, İstanbul.
- Peremeci, O.N., 1940, “Edirne Tarihi”, Edirne ve Yöresi Eski Eserleri Sevenler Kurumu Yayınları, Sayı 6, Resimli Ay Matbaası, İstanbul, s: 351-352.
- Tümer, H., 1976. Rekreatif Alan ve Tesisleri Ölçütleri, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Planlama Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Türel, G.D., 1988. Ankara Kenti Yeşil Alanlarının Kullanım Etkinliklerinin Bugünkü Durumu ve Yeterliliği İçin Alınması Gereken Önlemler, Doktora Tezi (Yayımlanmamış), A.Ü.Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara, 1988.
- Yıldızcı, A.C. 1982. Kentsel Yeşil Alan Planlaması ve İstanbul Örneği, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Bölümü, Basılmamış Doçentlik Tezi, İstanbul.
- Yıldızcı, A.C., 1987. Kentsel Yeşil Alanlar, Yüksek Lisans Ders Notları, İstanbul